

Memorandum stad Lier

Ieders Stem Telt

I.s.m. Mivas vzw Afdeling Goed Gevoel (Sociaal restaurant en Sociale kruidenier),
Wijkgezondheidscentrum De Zilveren Knoop, vzw Mondiale Werken en
Straathoekwerk.

SAMENLEVINGSOPBOUW
Antwerpen provincie

maart 2018

In een stad leven mensen met verschillende achtergronden samen. Ieder met zijn eigen verwachtingen en inspanningen om zijn leven er degelijk op te bouwen. Toch zien we dat het voor mensen uit maatschappelijk kwetsbare groepen niet altijd makkelijk is om een goede positie te verwerven in de samenleving. Mensen in armoede, etnisch culturele minderheden, jongeren, ... hebben het vaak moeilijk om binnen de veelheid van initiatieven hun weg te vinden en vragen dan ook bijzondere aandacht opdat ze niet uit de boot zouden (blijven) vallen.

Er is nooit één aanwijsbare reden voor armoede en uitsluiting. Ook niet één probleem of één oplossing. De achterstelling zit op verschillende levensdomeinen: een slechte woning, geen of een onzeker arbeidscontract, een beperkt inkomen, een zwakke gezondheid, ... De verantwoordelijkheid om armoede en uitsluiting terug te dringen ligt bij de ganse samenleving en zeker ook bij een (lokaal) beleid. Ze ligt niet (enkel) bij mensen die moeilijk tot volwaardige deelname komen.

Vandaar dat we vanuit een aantal middenveldorganisaties die dagdagelijks met deze doelgroepen werken een gezamenlijk memorandum opstelden naar de volgende gemeenteraadsverkiezingen toe. Dit memorandum bevat een aantal aanbevelingen om armoede en uitsluiting in de stad Lier verder tegen te gaan. We willen op deze manier de belangen van maatschappelijk kwetsbare groepen mee op de politieke agenda zetten.

---

1. Armoedebestrijding in de meerjarenplanning	4
2. Recht op maatschappelijke dienstverlening	4
3. Recht op Wonen	5
4. Recht op cultuur-en sportparticipatie	6
5. Gezondheid	7
6. Recht op een toegankelijk afvalstelsel	8
7. Mobiliteit	8
8. Energie	8

---

1. ARMOEDEBESTRIJDING IN DE MEERJARENPLANNING

Op Europees, federaal en Vlaams niveau worden plannen armoedebestrijding opgemaakt, maar op het lokale niveau, waar deze plannen ook concrete uitvoering moeten krijgen, bestaat er vaak geen duidelijk plan armoedebestrijding.

1.1. Daarom adviseren wij aan de nieuw verkozen lokale besturen om een duidelijk lokaal plan armoedebestrijding op te stellen om aan te geven hoe het lokaal bestuur zijn bijdrage zal leveren in het terugdringen van armoede in de gemeente, met de bevoegdheden die zij daarvoor hebben. Ook aan de stad en OCMW Lier vragen we een engagement i.v.m. een stevig luik armoedebestrijding in de meerjarenplanning, met concrete en becijferde voorstellen waarvoor een strak tijdspad wordt uitgetekend. We zijn vragende partij om maatschappelijk kwetsbare groepen, armoedeverenigingen, middenveldorganisaties en de Welzijnsraad uitvoerig te betrekken bij de planning, uitvoering en evaluatie van het plan armoedebestrijding.

2. RECHT OP MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING

Er is in Lier zeker bereidheid om te investeren in de toegankelijkheid van de dienstverlening. Toch ondervinden heel wat mensen drempels om gebruik te maken van de diensten. Zo komen mensen vaak “als de nood het hoogst is”. Dit blijft een knelpunt en is een verhaal dat we geregeld horen.

2.1. De stad en OCMW Lier kan dit verhelpen door het wegwerken van drempels en door actief in te zetten op een positiever imago, zodat mensen al vroeger de stap zetten.

2.2. Het sociaal infopunt is in theorie een goed initiatief: mensen kunnen er terecht met hun vragen. We pleiten echter voor een “open” infopunt, bemand door medewerkers met een grondige kennis van de sociale kaart, waar alle inwoners van Lier terecht kunnen met hun vragen (óók cliënten van het OCMW). We vinden het ook belangrijk dat mensen goed verder geholpen worden of correct worden doorverwezen.

2.3. Helaas zijn niet alle mensen op de hoogte van hun rechten en weten ze ook niet bij welke dienst ze terecht kunnen hiervoor. Investeer in proactieve en preventieve dienstverlening. Benader mensen actief en informeer hen over hun rechten. Zorg voor een goede ondersteuning (ook op administratief vlak) en correcte doorverwijzing. Als mensen recht hebben op een bepaalde tegemoetkoming (bv. verhoogde tegemoetkoming, UIT-pas met kansentariaf, ...) moeten ze hierover geïnformeerd worden of beter nog automatisch ontvangen. Het is ook belangrijk te blijven investeren in het bekend maken van bestaande diensten en de sociale kaart.

2.4. Een kwalitatieve ondersteuning vraagt tijd. Kwalitatieve aandacht voor alle fases van het dienstverleningsproces is belangrijk. We pleiten voor een checklist voor maatschappelijk werkers, zodat tijdens overleg met een cliënt alle (basis)grondrechten tijdig en op een gestructureerde manier in orde worden gebracht (bv. mutualiteit). Deze checklist zal ook voor mensen in armoede meer duidelijkheid verschaffen: welke zaken zijn al in orde en wat moeten we op korte termijn regelen? Wanneer je maatschappelijk werker afwezig is (door bv. verlof of wissel van maatschappelijk werker), moet het ook duidelijk zijn bij wie je wél terecht kan voor de opvolging van je dossier.

2.5. Een deel van de kwetsbare gezinnen wordt niet bereikt. Zij hebben nood aan een zeer intensieve begeleiding. Dat is vaak niet mogelijk voor maatschappelijk werkers door tijdsgebrek. Methodieken zoals het GO-team in Mechelen vormen een goede bron van inspiratie, in de strijd tegen kinderarmoede. Het “GO-team” bestaat uit gezinsondersteuners die elk met een beperkt aantal gezinnen een traject afleggen. Door de lage caseload (10 complexe dossiers) kunnen de gezinsondersteuners een intensief traject afleggen met gezinnen, wat op lange termijn effectiever kan zijn dan hulpverleningstrajecten beperkt tot korte termijn.

Het “GO-team” wil kwetsbare gezinnen met een multiproblematiek integraal ondersteunen zodat de kinderen meer kansen krijgen tot aansluiting bij de maatschappij. Het “GO-team” in Mechelen ondersteunt momenteel 50 gezinnen. Het “GO-team” startte initieel vanuit een samenwerking tussen het Sociaal Huis en de politie. Ondertussen nemen ook het CLB en lagere scholen uit Mechelen en omgeving, Kind & Gezin en het inloopteam De Nieuwe Weg een rol op.

2.6. Kwetsbare mensen hebben soms een combinatie aan problemen (psychische problemen, huisvestingsproblemen, een vermoeden van een beperking ...) en een gebrek aan netwerk. Ze vallen tussen de mazen van het hulpverleningsnet (o.a. door te lange wachtlijsten of omdat het “profiel van de patiënt” niet past bij het aanbod,...) en verdwijnen van de radar (ook van het OCMW). Werk aanklampend en zoek naar oplossingen voor deze mensen die uit de boot vallen.

2.7. Zorg voor een kwaliteitsvolle huisvesting voor sociale organisaties in Lier (Open School, de sociale kruidenier en het sociaal restaurant, ...)

3. RECHT OP WONEN

De woonlijn bij mensen in armoede verloopt vaak moeizaam. Velen onder hen hebben op een bepaald moment geen woonst. Ze kunnen dan kortstondig bij vrienden of familie inwonen, komen in tijdelijke opvang terecht (noodwoning of opvanghuis) of vinden een dure studio of woning van slechte kwaliteit. Daarna volgen veel verhuisbewegingen binnen het bestaande aanbod van dure en slechte privéwoningen. De huurcontracten zijn kortlopend, de woning is te klein, de kwaliteit bedenkelijk. Slechts een deel ontsnapt uit die laatste fase wanneer ze een sociale woning kan huren.

3.1. We pleiten ervoor dat elke Lierenaar in een aangepaste woning van goede kwaliteit, in een behoorlijke woonomgeving, tegen een betaalbare prijs en met woonzekerheid kan wonen.

3.2. We pleiten ervoor dat het lokaal bestuur maximale ondersteuning aan SVK's (sociale verhuurkantoren) biedt. Lier blijft een nijpend tekort hebben aan betaalbare en kwaliteitsvolle woningen. Huurwoningen van het Sociaal Verhuurkantoor vormen een deel van het antwoord op het grote tekort aan sociale woningen. Een Sociaal Verhuurkantoor of SVK huurt woningen op de private huurmarkt om deze onder te verhuren aan kandidaat-huurders op haar wachtlijst. Toewijzen doet het SVK op basis van een puntensysteem. Door als organisatie zekerheden te garanderen aan eigenaars, kan het SVK woonzekerheid bieden aan maatschappelijk kwetsbare groepen.

Het is aan het lokaal beleid om maximale ondersteuning te bieden aan de SVK's. Dit kan bv. door het lokale SVK meer bekendheid te geven, door infoavonden te organiseren of door potentiële eigenaars gericht aan te schrijven. Een gemeente zou ook kunnen denken aan extra premies voor werken aan de woonkwaliteit van SVK-woningen, om de aantrekkelijkheid van het SVK-systeem voor eigenaars te vergroten. Een andere vorm van ondersteuning kan in de vorm van personeelsondersteuning bij het lokale SVK.

3.3. We pleiten ervoor dat de LMH (Lierse Maatschappij voor Huisvesting) blijft investeren in sociale huurwoningen. LMH bleef de voorbije jaren investeren in kwalitatieve sociale huurwoningen. Lier levert hier een extra inspanning en dat is een goede zaak. Maar het aanbod voldoet nog steeds niet aan de vraag en de wachttijden blijven onveranderd. Lierenaars moeten nog steeds 4 à 5 jaar wachten op een sociale woning. We raden aan om te blijven investeren in sociale woningen met specifieke aandacht voor woningen voor alleenstaanden, 1-oudergezinnen en grote gezinnen.

3.4. Voor mensen in armoede kan het delen van een woning ervoor zorgen dat een financiële last wegvalt. Veel mensen willen één huis delen, maar als je een leefloon hebt is dat moeilijk. Een deel van je leefloon valt namelijk weg wanneer je samenwonende bent. Juist de mensen die het heel hard nodig hebben, kunnen niet samenwonen. De Huisvestingsmaatschappij kan hiermee aan de slag gaan. We pleiten voor een open geest in verband met samenwonen. Zoek naar alternatieve woonvormen zoals bv: co-housing, kangoeroewonen, ... Een huis laten opdelen in woning A en woning B, met twee aparte adressen, moet mogelijk zijn.

3.5. Werk aan de discriminatie op de private huurmarkt. We pleiten voor een beleid dat discriminatie niet toelaat! Neem een sensibiliserende rol op naar de lokale immokantoren in verband met de noden van kwetsbare groepen en een open houding voor deze groepen.

3.6. Wonen Vlaanderen geeft reeds enkele jaren een verbeterings- en renovatiepremie voor private eigenaars die verhuren aan het SVK. Toch worden heel wat verhuurders afgeschrikt door de opgelegde normen. Zoek naar bijkomende oplossingen (zoals bijvoorbeeld het oprichten van een renovatiedienst vanuit het SVK). Als een woning wordt afgekeurd doordat er bepaalde zaken niet in orde zijn, kan deze dienst de mankementen meteen aanpakken en kan de samenwerking gewoon verder gaan.

3.7. Wanneer je niet in aanmerking komt voor een huursubsidie, kan het stad en OCMW Lier beslissen om je een huurtoelage te geven. We vragen Stad en OCMW Lier om het huidige systeem van huurtoelage te behouden, en zeker niet verder af te bouwen.

3.8. Verhuizen is nog steeds een grote financiële last voor kwetsbare mensen. De verhuisdienst van stad en OCMW Lier werd jammer genoeg enkele jaren geleden geschrapt. Bij een verhuis is er ook vaak een zware kost qua afval. Het zou goed zijn mochten mensen die verhuizen via de vzw Mondiale Werken hun afval gratis wegbrengen naar het containerpark. Opslagruimtes die niet volledig gebruikt worden van stad & OCMW Lier, zouden kunnen dienen om tijdelijk materiaal op te slaan.

4. RECHT OP CULTUUR-EN SPORTPARTICIPATIE

4.1. Het sport- en culturaanbod in Lier is groot. Enkele projecten, zoals de 'Lierse homeless boys', richten zich specifiek op maatschappelijk kwetsbare groepen. Dit project wordt ondersteund door stad en OCMW Lier en dat is heel positief.

4.2. Niet enkel financiële drempels zorgen ervoor dat kwetsbare groepen niet participeren aan het bestaande sport- en culturaanbod in Lier, ook andere redenen spelen een rol (o.a. nood aan sportschoenen en ander materiaal, onvoldoende zelfvertrouwen, clubs die zich niet bewust zijn van kwetsbare gezinnen, ...). Medewerkers sport- en cultuurparticipatie hebben als taak maatschappelijk kwetsbare groepen toe te leiden naar het bestaande aanbod. Momenteel loopt er met Vlaamse subsidies een project van 2 jaar specifiek gericht op sportparticipatie van jongeren. Dit project loopt af december 2018 en geeft uitdrukkelijk aan dat de drempels naar sportparticipatie talrijk zijn.

We pleiten ervoor om een medewerker sport- en cultuurparticipatie aan te werven en structureel in te bedden binnen stad en OCMW Lier. Voorzie hiervoor voldoende middelen in de meerjarenbegroting!

4.3. De sportdienst is momenteel bezig met een behoefteanalyse van de sportinfrastructuur. Dit initiatief kunnen we alleen maar aanmoedigen. Grijp deze opportuniteit om met de sportaanbieders in dialoog te gaan, en actief in te zetten op sportparticipatie van maatschappelijk kwetsbare groepen!

4.4. Als Stad en OCMW Lier investeerden jullie de voorbije jaren in 2 sporthallen (Gymhal en Sporthal op de site van het Atheneum). Dat vinden we heel positief. Maak werk van de Hoge Velden, en creëer in afwachting tijdelijk een laagdrempelig voetbalveld voor jongeren.

4.5. Open fysieke ruimte, zeker in stedelijke context, is erg belangrijk. Wees alert om de bestaande open ruimte te behouden of zelfs uit te breiden. We pleiten voor meer laagdrempelige plekken waar iedereen, van jong tot oud, vrijblijvend kan bewegen, sporten en elkaar kan ontmoeten.

4.6. Het is belangrijk dat het aanbod van verenigingen toegankelijk wordt gemaakt voor kwetsbare groepen. Maar nog belangrijker is dat verenigingen zich openstellen voor kwetsbare groepen en ook hen laten participeren. Stimuleer dit vanuit de stad en OCMW Lier.

5. GEZONDHEID

Veel mensen in armoede stellen een bezoek aan de tandarts steeds uit omwille van financiële redenen. Het is belangrijk dat het lokaal sociaal beleid initiatief neemt om tandzorg toegankelijker te maken voor mensen met een laag inkomen.

5.1. Stimuleer de toegankelijkheid van de tandzorg in Lier voor maatschappelijk kwetsbare groepen. Een mogelijke (en slechts gedeeltelijke) oplossing kan zijn dat het OCMW afspraken maakt met geconventioneerde tandartsen om de factuur van OCMW-cliënten met een verhoogde tegemoetkoming door te sturen naar het OCMW. Zo moeten mensen geen (voor hen) grote bedragen voorschieten en zijn de tandartsen zeker van hun inkomen. Het kost het OCMW in principe geen extra geld. Voor kinderen en jongeren tot 18 jaar is tandzorg gratis (indien de tandarts geconventioneerd is). En voor mensen met een verhoogde tegemoetkoming is er geen remgeld voor de meeste prestaties bij de tandarts. Ook is het belangrijk dat cliënten bewust worden gemaakt dat tandzorg voor kinderen volledig gratis is en ze hierop beroep kunnen doen.

Ondanks de investering van stad en OCMW Lier in Emergo en Solentra, die we heel positief vinden, blijft het aanbod op vlak van geestelijke gezondheidszorg ontoereikend. Zo blijven mensen met

psychische problemen nog al te vaak en al te lang in de kou staan en krijgen ze geen geschikte hulpverlening.

5.2. We vragen meer investering vanuit het lokaal bestuur in geestelijke gezondheidszorg. Dit kan door extra middelen te investeren en zo het aanbod uit te breiden.

5.3. Neem initiatieven om het aanbod van geestelijke gezondheidszorg toegankelijker en bekender bij kwetsbare groepen te maken.

5.4. De wachtlijsten bij CGG De Pont werden afgeschaft en vervangen door een systeem waarbij er soms plots een plaats vrijkomt en je op dat moment zelf kan inschrijven. Dit vinden we geen eerlijk systeem : het zorgt ervoor dat mensen die al lange tijd wachten worden voorgestoken door mensen die toevallig op het juiste moment online zijn. We pleiten ervoor dat de wachtlijsten opnieuw worden ingevoerd.

6. RECHT OP EEN TOEGANKELIJK AFVALSYSTEEM

Het DIFTAR-systeem is niet toegankelijk en niet betaalbaar voor mensen in armoede. Dit is de verantwoordelijkheid van stad en OCMW Lier én Ivarem. Dit systeem is een middenklasesysteem, geschikt voor mensen die een auto hebben en gemakkelijk naar het containerpark kunnen rijden.

6.1. Wij pleiten voor een afvalstelsel dat betaalbaar is voor mensen in armoede.

6.2. Het DIFTAR-systeem past een sociale correctie toe voor mensen met een verhoogde tegemoetkoming. Wij raden aan om deze correctie automatisch toe te passen, zodat mensen hier niet achter moeten vragen.

6.3. Mensen in armoede beschikken vaak niet over een auto of zijn niet mobiel genoeg om tot aan het containerpark te geraken om ander soort afval weg te brengen. We pleiten ervoor dat het mobiel containerpark meermaals per jaar komt in Lier (i.p.v. éénmalig) en dit op verschillende locaties.

6.4. Bovendien pleiten we voor het uitbreiden van het aantal sorteerstraten in de stad Lier.

7. MOBILITEIT

We vangen meer en meer het signaal op dat mensen moeilijkheden hebben om naar betaalbare discount supermarkten te gaan, sinds het verdwijnen van de Aldi aan de Arthur Vanderpoortenlaan. Mensen met een klein budget en zonder wagen zijn met het openbaar vervoer lang onderweg naar de supermarkten die vaak aan de rand van Lier liggen. Een specifiek voorbeeld hierbij is: vanuit de wijk Herderin is er op zaterdag pas een bus vanaf 15 uur. Mensen kunnen dus pas in de namiddag vertrekken naar de winkel of andere locaties.

7.1. Zorg voor goede busverbindingen naar het centrum vanuit alle wijken in Lier, ook vanuit wijken die buiten het centrum liggen, zoals de wijk Herderin.

8. ENERGIE

De distributienetbeheerder kan energiegebruikers nog steeds volledig afsluiten van aardgas of elektriciteit. Ook een watermaatschappij kan de kraan volledig toedraaien. In een aantal wettelijk bepaalde situaties - bv. onveiligheid, fraude, problematische verhuis en leegstand of gevaar voor de

volksgezondheid – beslissen ze zelf over de afsluiting. In andere gevallen is een advies van de Lokale Adviescommissie (LAC) vereist. De LAC, in de schoot van het OCMW georganiseerd, bestaat uit een medewerker van de netbeheerder/watermaatschappij, een LAC-voorzitter van het OCMW en een lokale mandataris. Vooraleer de LAC beslist, dient het OCMW een sociaal onderzoek te doen om de sociale en financiële situatie samen met de betrokkene in te schatten.

Wij vinden volledige afsluitingen menonwaardig. Het creëert leefsituaties waarbij je terugvalt op overlevingsstrategieën om te voorzien in je dagelijkse levensbehoeften. Het werkt sociaal isolement in de hand en ontnemt je net de kracht om de situatie te veranderen. Volledige afsluiting gaat volledig voorbij aan het (grondwettelijk) recht op nutsvoorzieningen dat we nastreven.

8.1. Wij pleiten ervoor dat lokale besturen het voortouw nemen in de strijd tegen energie- en waterarmoede: ze voorkomen dat mensen worden afgesloten van gas, elektriciteit en/of water: door hun LAC-werking te optimaliseren en door het inzetten of (sterker) uitbouwen van preventieve en curatieve instrumenten.

8.2. We pleiten ervoor dat elk OCMW voor de werking van de lokale adviescommissie een draaiboek opmaakt, zodat visie, taakverdeling, personeelsinzet en financiële middelen duidelijk zijn. Heel veel inspiratie vind je in de code goede praktijk LAC-werking Water. Eveneens perfect bruikbaar om de LAC-werking Energie te optimaliseren én vooral de betrokkenen zelf niet uit het oog te verliezen. Kijk voor goede praktijken en tips naar : <https://www.vmm.be/lac-water>

8.3. We adviseren ook het gebruik van 'je praktische gids in de aanpak van energiearmoede'. Je vindt er alle stappen en instrumenten om een lokale energiedienstverlening op te zetten.

8.4. We pleiten ervoor dat de opvolging van de LAC-werking opnieuw wordt opgenomen in het takenpakket van een medewerker van stad en OCMW Lier.

CONTACT

Willem Dehantschutter

Ons Gedacht

M 0485 99 01 69 | E willem.dehantschutter@samenlevingsopbouw.be

Kim Tops

Ons Gedacht

M 0490 11 35 84 | E kim.tops@samenlevingsopbouw.be

Céline Schauvliege

Ons Gedacht

M 0485 99 15 10 | E celine.schauvliege@samenlevingsopbouw.be

Kathleen De Smedt

Themacoördinator Arbeid en Maatschappelijke Dienstverlening

M 0494 32 09 06 | E kathleen.de.smedt@samenlevingsopbouw.be

